

Polisens registrering av romer förvånar inte

Ilska, upprördhet och förvåning. Det är några av reaktionerna på avslöjandet om Skånepolisens register över romer.

Upprördheten kan jag förstå och instämma i. Förvåningen har jag däremot svårt att dela.

Kanske när jag en större misstänksamhet mot myndigheter än svensken i gemen. Det är sunt att ha ett stråk av rättshaverist i blodet. Men bara i lagom dos, för en utpräglad rättshaverist är ett problem både för sig själv och omgivningen. Han eller hon bidrar föga till samhällsutvecklingen och behöver psykiatrisk hjälp.

Vil lär av historien att vi inget lär av historien. Ordspråket kan leda till resignation. En uppgivenhet och ett konstaterande är att det inte är någon mening med att titta bakåt. Men det är just genom att se till historien och dra slutsatser och vara efterklok som vi slipper bli framåtdumma.

Efter andra världskriget gjorde

Sandlerkommissionen upp med den åsiktsregistrering som Säkerhetspolisen bedrev. Socialminister Gustav Möller som hade ansvar för polisen underrättades så gott som dagligen om kontrollen som genomfördes.

Ett av de många register som upprättades under kriget var den så kallade "Englandslistan". I november 1942 fanns 60 svenska medborgare på denna krigsfalllista. Personerna skulle omhändertas om Sverige kom i krig med England. Motsvarande listor fanns för andra krigsscenarioer. I ett annat register finns 1 877 medlemmar i Kämpande Demokrati och 1 306 registerkort över personer som bland annat prenumererat på antinazistiska Trots Allt! eller köpt V-nålar.

Därutöver finns register över 12 990 nazister och 58 056 kommunister. Det kunde räcka med att ha figurerat i någon tidning för att bli registrerad. Polisen förmodade inte ens skilja på syndika-

listor och kommunister och använde såväl telefonavlyssning som brevöppning för att få fram namn.

En långtgående registrering bortom lagar och regler har vi även sett exempel på i modern tid. Under 1960-talet kunde det räcka med att ha lämnat bidrag till Vietnam för att hamna i säkerhetspolisens register. Därtill fanns den utomrättsliga spionorganisationen IB, Informationsbyrå, som kartlade vänstern bland annat genom att utföra inbrott.

Det är i detta historiska sammanhang man ska se registren över romer. Oavsett om det kommer att visa sig att det var motiverat att i en utredning av brott upprätta registren var det oförsvarligt att de inte togs bort. Registreringen av avlidna och barn eller personer med vaga kopplingar till politiska organisationer visar också hur register tenderar att leva sitt eget liv och hur även ovidkommande uppgifter – bra-att-ha-information – sparats.

Det finns ingen anledning att bli förvånad nästa gång någon av våra tillsynsmyndigheter eller en nitisk reporter avslöjar ett register där personer registrerats enbart på grund av sin politiska åsikt, etniska tillhörighet eller religiösa övertygelse.

Däremot finns anledning att bli förbannad när det händer igen, för det är inte en fråga om. Att reagera och inse att myndigheter med långtgående befogenheter att ingripa i enskildas liv och integritet ständigt måste stå under övervakning.

GÄSTKRÖNIKAN

NILS FUNCKE

journalist och sekreterare i
Yttrandefrihetsutredningen
nils.funcke@gmail.com